

Motivi upisa i očekivanja studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva nakon završetka studija

The motives for enrollment and expectations of students after graduation at University study of nursing

Valentina Mrnjec

Klinički bolnički centar Zagreb, Klinika za neurologiju, Kišpatićeva 12, 10000 Zagreb, Hrvatska
University Hospital Center Zagreb, University Department Of Neurology, Kišpatićeva 12, 10000 Zagreb, Croatia

Sažetak:

Cilj: Cilj je istraživanja ispitati motive upisa i očekivanja studenata nakon završetka Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Metoda: Za svrhe istraživanja konstruiran je originalni anketni upitnik, koji sadržava 15 pitanja, a odgovori se vrednuju prema Likertovoj bodovnoj skali. U istraživanje je uključeno 113 ispitanika. Svi ispitanici bili su studenti Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ukupni broj upisanih studenata u akademskoj godini 2011/12. bio je 63, a u istraživanje je uključeno 56 ispitanika [46 žena]. U akademskoj godini 2012/13. ukupni broj upisanih studenata bio je 62, a u istraživanje je uključeno 57 [51 žena] ispitanika. Od ukupnog broja upisanih studenata u dvije akademske godine, tj. od 125 studenata, u istraživanje je uključeno 113 ispitanika [90%]. Starosna dob ispitanika bila je od 23 do 59 godina.

Rezultati: Iznalazi se da se ispitanici najviše djelomično slažu da je pronalazak boljeg posla bio motiv za upis na studij [46,4% ispitanika prve generacije; 40,4% druge generacije]. Poslije završetka studija iznalazi se da je ispitanicima najvažnije postignuće dobivanje akademskog zvanja [91,1% prva generacija; 93,0% ispitanika druge generacije]. Povećanje osobnog dohotka kao vodeći motiv upisa verificiran je kod 16,1% ispitanika generacije 2011/12. te kao važan, ali ne i vodeći motiv kod 35,7% ispitanika. Kod ispitanika generacije 2012/13. treće mjesto po važnosti povećanje je osobnog dohotka, a zabilježeno je kod 43,8% ispitanika. Znatna razlika iznalazi se između ispitanika objiju generacija studenata u stavu da će nakon završetka studija obavljati svakodnevne radne aktivnosti na mjestu rada za koje je predviđeno i potrebno imati sveučilišni stupanj obrazovanja. U generaciji 2011/2012 podjednako su zastupljeni stavovi *potpuno se slažem, slažem se i djelomično se slažem* [28,6%; 26,8%; 23,2%]. U generaciji 2012/2013. najzastupljeniji je odgovor *djelomično se slažem* [42,1%]. Poslije završetka studija u objema generacijama, iznalazi se različit stupanj interesa za obavljanje radnih zadataka u procesu nastave, struci, znanosti i mogućnostima rada u željenom području. Kod ispitanika generacije 2011/2012. verificira se najznačajnija mogućnost rada u nastavi. U ženskih ispitanika u generaciji 2012/2013. verificira se najviši stupanj zainteresiranosti za rad u nastavnom procesu, a kod muških ispitanika za radom u nastavi i struci. Poslije završetka studija iznalazi se da 87,5% ispitanika generacije 2011/2012. i svi ispitanici generacije 2012/2013. ne žele napustiti RH. Nastavak obrazovanja na doktorskom studiju iznalazi se u 69,6% ispitanika generacije 2011/2012. i 71,9% ispitanika generacije 2012/2013.

Rasprava: Visok stupanj zainteresiranosti ispitanika za nastavak obrazovanja na doktorskom studiju važan je pokazatelj za potrebu i opravdanost osnivanja doktorskih-sestrinskih studijskih programa u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: Sveučilišni diplomski studij sestrinstva • motivi upisa • očekivanja • Hrvatska

Kratki naslov: Studenti i njihova očekivanja poslije završetka studija sestrinstva

Abstract:

Objective: The aim of this study was to examine the motives of students entering and expectations after completing university graduate nursing studies at the Faculty of Medicine, University of Zagreb.

Method: For the purposes of research we designed the original questionnaire, which contains 15 questions, and the answers are valued according to the Lickert scale. We included 113 participants. All subjects were students of the University nursing graduate studies at the Faculty of Medicine, University of Zagreb. The total number of students enrolled in the academic year 2011/12 was 63, and we enrolled 56 participants [46 women]. In the academic year 2012/13 the total number of enrolled students was 63, and we included 57 [51 women] participants. Total number of students enrolled in two academic years was 125 students, and we included in the study 113 participants [90%]. The age range of the participant was 23-59 years.

Results: We find that the most common reason for admission to study in both generations was finding a better job [46.4% of the first generation; 40.4% of the second generation]. After completing the study we find that the respondent's most significant accomplishment was to obtain the academic title [91.1% first generation, 93.0% of second generation]. The increase in personal income as the leading motive of enrollment is verified in 16.1% of participants, and as an important, but not the leading motive, in 35.7% of the first generation. Among the respondents of the second generation second place at the significance of increasing personal income was recorded in 43.8% of participants. We find a significant difference between the first and second generation of respondents in the attitude that after graduation they will work in the workplace that are foreseen and necessary to have a university level education. The first generation equally represented attitudes *strongly agree, agree and partially disagree* [28,6%; 26,8%; 23,2%]. In the second generation the most prevalent response was *partially agree* [42,1%]. After completing studies, in both generations, we find a different level of interest in the performance of tasks in the process of teaching, management, science and the possibilities of working in the desired area. Among the respondents of the first generation, we verified that the most significant was opportunity to work in the classroom. The females in the second generation verify the most significant level of interest in the work of the teaching process, and for males to work in professional area. After completing the study, we find that 87.5% of first-generation and all respondents from second generation do not want to leave Croatia. A significant level of interest for continuing their education at the doctoral study programs was found among 69.6% subjects in the first and 71.9% of participants in the second generation.

Discussion: A high degree of interest of participants to continue their education at the doctoral level is an important indicator for the necessity and justification for the establishment of sister-doctoral study programs in Croatia.

Keywords: University Graduate Nursing Studies • enrollment motives • expectations • Croatia

Running head: Students and their expectations after completion of the nursing study

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Valentina Mrnjec, mag. med. techn., University Hospital Center Zagreb, University Department Of Neurology, Kišpatičeva 12, 10000 Zagreb, Croatia • Tel: +385-23 88 888 • Mob: +385-98 164 07 05 • E-mail: valentinamrnjec@gmail.com

Uvod / Introduction

Stupanj kvalitete edukacije medicinskih sestara izravno ovisi o kvaliteti nastavnog studijskog programa. Grupa autora s Yale, Worcester i Simmons sestrinskih sveučilišta [USA] izvršila je istraživanje članaka koji opisuju temu kvalitete sestrinskih studijskih programa, koji su publicirani tijekom 40 godina. Iznalazi se da osam istraživanja opisuje mišljenje polaznika o kvaliteti studijskih programa. Izato rezultati provedenih istraživanja imaju znatna ograničenja vezana uz poboljšanje stupnja kvalitete programa studija sestrinstva. Naime, ne iznalazi se dostatnih podataka o metodama i postupcima za poboljšanje prenošenja znanja i vještina na studente [1].

Prema podacima Američke udruge visokoškolskih ustanova za sestrinstvo [engl. American Association of Colleges of Nursing **AACN**], 73% studenata preddiplomskog studija sestrinstva svrstavaju se u grupu netradicionalnih studenata [2,3]. Prema Jeffreysovoj definiciji [4], pojam netradicionalan odnosi se na studente koji zadovoljavaju jedan ili više od sljedećih kriterija, i to: starosna dob od 25 ili više godina, u tijeku srednjoškolskog obrazovanja učinjena je promjena vrste školovanja, aktivno je zaposlen na pola radnog vremena, muški spol, pripadnik nacionalnih manjina, govori engleski kao drugi ili dodatni jezik, ima djecu, pohađa dopunske nastavne programe, posjeduje diplomu neke druge specijalnosti.

Osnovna je svrha sestrinstva da na bio-psiho-socijalnim osnovama, kao kreativna znanost doprinosi povećanju stupnja kvalitete zdravlja [5]. Radi povećanja kvalitete zdravlja potrebno je da medicinske sestre/tehničari stalno poboljšavaju stupnjeve osobnog obrazovanja te da istodobno studijski programi sestrinskih studija budu atraktivni te da motiviraju medicinske sestre za upis u studijske programe sestrinstva radi povećanja kvalitete pružanja zdravstvene njege [6, 7].

Danas nedostaje spoznaja o motivima prvostupnika sestrinstva o upisu, kao i o očekivanjima o mogućnostima osobnog, stručnog i znanstvenog napredovanja medicinskih sestara poslije završetka Sveučilišnog studija sestrinstva. Provedeno istraživanje dopunjuju spoznaje o motivima upisa i o očekivanjima studenata nakon završetka studija. Rezultati istraživanja mogu poslužiti za poboljšanje kvalitete postojećih nastavnih planova i programa Sveučilišnog studija sestrinstva te za stvaranje kvalitetnijih poslijediplomskih studijskih programa.

Sveučilišni program sestrinstva istodobno bi morao biti iznimno kvalitetan, ali i dovoljno atraktivan da ga izaberu mlađi, ali i studenti starije životne dobi [8]. Svrha je provedenog istraživanja poboljšanje studijskog programa prilagodbom sadržaja kurikula studija sestrinstva pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu motivima pri upisu studenata te njihovim očekivanjima poslije završetka studija.

Metode i ispitanici

Svi ispitanici bili su studenti Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

U istraživanje je uključeno 113 ispitanika. Ukupan broj upisanih studenata u akademskoj godini 2011/12. bio je 63, a u istraživanje je uključeno 56 ispitanika [46 žena]. U akademskoj godini 2012/13. ukupni broj upisanih studenata bio je 62 a u istraživanje je uključeno 57 [51 žena] ispitanika. Od ukupnog broja upisanih studenata u dvije akademske godine, tj. 125 studenata, u istraživanje je uključeno 113 ispitanika [90%]. Prosječna starosna dob ispitanika bila je 41 godina [raspon od 23 do 59].

Radi provođenja istraživanja konstruiran je originalni anketni upitnik, koji sadržava 15 pitanja, a odgovori se vrednuju prema Likertovoj bodovnoj skali. Anketni upitnik prikazan je na slici. [Slika 1].

Petnaest pitanja anketnog upitnika odnosi se na motive upisa na studij, dobivanje željenog radnog mjesta poslije završetka studija, dosadašnje radno iskustvo i edukaciju, mogućnosti rada u nastavi, znanosti i struci, i nastavku obrazovanja na doktorskom studiju. Za motive upisa na studij ponuđeni su odgovori u obliku Likertove skale od 5 stupnjeva s pomoću koje ispitanik procjenjuje koliko se slaže s navedenom tvrdnjom [od 1 - uopće se ne slažem, do 5 - u potpunosti se slažem]. Na ostale tvrdnje ispitanicima su bila ponuđena dva tipa odgovora, i to:

Ad 1] DA ili NE

Ad 2] odgovori od a do d i e kao mogućnost dopune pisanog teksta. Završni dio anketnog upitnika sadržava prostor za pisane komentare radi unapređenja Sveučilišnom diplomskom studiju sestrinstva. Ispitivanje je provedeno u grupama, tijekom održavanja redovite nastave, i to u svibnju akademske godine 2011./12. i veljači akademske godine 2012./13. Anketne upitnike ispitanicima je osobno uručila istraživačica uz detaljno objašnjenje cilja istraživanja i metodama ispunjavanja anketnog upitnika.

Rezultati / Results

Iz generacije upisane akademske godine 2011/12. u istraživanje je uključeno 56 ispitanika od ukupno 63 studenata [88,8%]. Prema spolu, veća je zastupljenost osoba ženskog spola. Najveći broj ispitanika starosne je dobi do 30 godina [33,9%], a najmanji broj ispitanika od 50 i više godina [12,5%]. Među ispitanicima najviše je onih koji su zaposleni u zdravstvu [87,5%]. Najmanje je onih koji su zaposleni u nezdravstvenim strukama [5,4%], dok je 7,1% ispitanika nezaposleno. Svaki je peti muškarac nezaposlen te svaka četrnaesta žena. Prema duljini radnog staža najviše je ispitanika s 20–30 godina radnog staža [32,1%], i to neovisno o

1. Vaš spol (zaokružite): a) **M** b) **Ž**
2. Vaša dob (upišite godine): _____
3. Vaš radni status (zaokružite):
 - a) Ne radim
 - b) Radim u zdravstvu
 - c) Radim negdje drugdje (izvan zdravstva). Ako želite, navedite gdje _____
4. Koliko godina radnog staža imate? (upišite godine) _____
5. Ako radite ili ste radili u zdravstvu, koliko godina radnog iskustva imate u zdravstvu? (upišite godine) _____
6. Što Vas je motiviralo za upis na diplomski studij sestrinstva? (označite križićem svoj odgovor)

	Potpuno se slažem	Slažem se	Djelomično se slažem	Ne slažem se	Uopće se ne slažem
Naći ću bolji posao					
Imat ću status akademskog obrazovanja					
Imat ću bolju plaću					
Imat ću radno mjesto na kojem će mi trebati sveučilišna diploma					

7. Gdje biste željeli raditi nakon završenog diplomskog studija sestrinstva? (zaokružite DA ili NE)
 - a) U nastavi DA NE
 - b) U znanosti DA NE
 - c) U struci-menadžerski posao DA NE
8. Smatrate li da ćete nakon završenog studija imati mogućnosti raditi u:
 - a) U nastavi DA NE
 - b) U znanosti DA NE
 - c) U struci-menadžerski posao DA NE
9. Gdje biste voljeli ostati raditi? (zaokružite) a) Hrvatska b) inozemstvo
10. Navedite razloge za ostanak ili odlazaka) _____
11. Želite li nakon završenog diplomskog studija nastaviti naobrazbu na doktorskom studiju? (zaokružite) DA NE
12. Bavite li se edukacijom sestrinskog kadra? (zaokružite ili nadopišite)
 - a) Ne bavim se
 - b) Na srednjoškolskoj razini
 - c) Prvostupništvo
 - d) Mentorstvo studentima
 - e) Nešto drugo _____
13. Biste li se voljeli baviti edukacijom sestrinskog kadra? (zaokružite)

DA NE
14. Na kojoj biste se razini obrazovanja voljeli baviti edukacijom? (zaokružite)
 - a) Na srednjoškolskoj razini
 - b) Prvostupništvo
 - c) Mentorstvo studentima
 - d) Diplomski studij
 - e) Nešto drugo _____
15. Smatrate li da diplomski studij sestrinstva doprinosi stručnom i znanstvenom napretku sestrinstva? (zaokružite)

DA NE

Vaši komentari i prijedlozi o diplomskom studiju.

spolu, a samo je jedan ispitanik bez radnog staža. **Tablica [1]**

Iz generacije upisane akademske godine 2012/13., u istraživanje je uključeno 57 ispitanika od ukupno 62 studenta [91,9 %]. Prema spolu, veća je zastupljenost osoba ženskog spola [89,4%]. Najveći je broj ispitanika starosne dobi od 40 do 50 godina [42,1 %], a najmanji broj ispitanika od 50 i više godina [14 %]. Među ispitanicima najviše je onih koji su zaposleni u zdravstvu [84,2 %]. Najmanje je onih koji su zaposleni u nezdravstvenim strukama [7 %], dok je jedan ispitanik nezaposlen. Prema duljini radnog staža, najviše je ispitanika s 20–30 godina radnog staža [38,6%], i to neovisno o spolu, a samo su dva ispitanika bez radnog staža. **Tablica [2]**

Odgovori na grupu pitanja u svezi s motivima za upis na Sveučilišni diplomski studij sestrinstva sadržavali su 4 osnovne postavke [naći ću bolji posao; imat ću status akademskog obrazovanja; imat ću bolju plaću; radit ću na radnom mjestu gdje je potreban sveučilišni stupanj obrazova-

TABLICA [1] Akademska generacija studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2011-2012. Ispitanici prema spolu, starosnoj dobi, radnom statusu, duljini radnog staža, duljini radnog staža u zdravstvu.

	Muškarci [%]	Žene [%]	Ukupno [%]
Spol	10 [17,9]	46 [82,1]	56 [100%]
Starosna dob			
Do 30			19 [33,9]
30-40			13 [23,2]
40-50			17 [30,4]
Više od 50			7 [12,5]
Radni status			
Nezaposleni	2 [20,0]	2 [4,3]	4 [7,1]
Zaposleni u zdravstvu	7 [70,0]	42 [91,4]	49 [87,5]
Zaposleni izvan zdravstva	1 [10,0]	2 [4,3]	3 [5,4]
Godine radnog staža			
Bez radnog staža	1 [10]	0 [0]	1 [1,8]
Do 5 godina	0 [0]	9 [19,6]	9 [16,1]
5-10 godina	2 [20]	10 [21,7]	12 [21,4]
10-20 godina	3 [30,0]	9 [19,6]	12 [21,4]
20-30 godina	4 [40,0]	14 [30,4]	18 [32,1]
Više od 30 godina	0 [0]	4 [8,7]	4 [7,1]
Godine radnog staža u zdravstvu			
Do 5 godina	1 [11,1]	10 [21,7]	11 [20,0]
5-10 godina	1 [11,1]	9 [19,6]	10 [18,1]
10-20 godina	3 [33,3]	10 [21,7]	13 [23,6]
20-30 godina	4 [44,4]	14 [30,4]	18 [32,7]
Više od 30 godina	0 [0]	3 [6,5]	3 [5,4]

TABLICA [2] Akademska generacija studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2012-2013. Ispitanici prema spolu, starosnoj dobi, radnom statusu, duljini radnog staža, duljini radnog staža u zdravstvu.

	Muškarci [%]	Žene [%]	Ukupno [%]
Spol	6 [10,6]	51 [89,4]	57 [100%]
Starosna dob			
Do 30			11 [19,3]
30-40			14 [24,6]
40-50			24 [42,1]
Više od 50			8 [14,0]
Radni status			
Nezaposleni	1 [16,7]	4 [7,8]	5 [8,8]
Zaposleni u zdravstvu	5 [83,3]	43 [84,4]	48 [84,2]
Zaposleni izvan zdravstva	0 [10,0]	4 [7,8]	4 [7,0]
Godine radnog staža			
Bez radnog staža	1 [16,7]	1 [2,0]	2 [3,5]
Do 5 godina	1 [16,7]	8 [15,7]	9 [15,8]
5-10 godina	0 [0]	2 [3,9]	2 [3,5]
10-20 godina	2 [33,3]	12 [23,5]	14 [24,6]
20-30 godina	2 [33,3]	20 [39,2]	22 [38,6]
Više od 30 godina	0 [0]	8 [15,7]	8 [14,0]
Godine radnog staža u zdravstvu			
Do 5 godina	1 [20,0]	8 [16,0]	9 [16,4]
5-10 godina	0 [0]	2 [4,0]	2 [3,6]
10-20 godina	2 [40,0]	14 [28,0]	16 [29,1]
20-30 godina	2 [40,0]	19 [38,0]	21 [38,2]
Više od 30 godina	0 [0]	7 [14,0]	7 [12,7]

nja], a odgovori su bodovani vrijednostima od 1 – 5, pri čemu je 1 = uopće se ne slažem, a 5 = potpuno se slažem.

Ispitanici Akademske generacije studenata Sveučilišnog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2011/12., najviše se djelomično slažu sa tvrdnjom kako će završetkom sveučilišnog studija naći bolji posao [46,4 %]. Postoje znatne razlike prema spolu: šest od deset muških ispitanika potpuno se slaže ili se slaže s ovom tvrdnjom, ali s njome se slaže tek svaki četvrti ženski ispitanik [23,9%]. Jednak je broj onih koji se u potpunosti slažu ili se pak uopće ne slažu da će po završetku studija naći bolji posao [10,7 %]. Ispitanici se u potpunosti slažu ili se slažu kako će nakon završetka studija imati status akademskog obrazovanja [91,1%]. Jednaka je učestalost kod muških i ženskih ispitanika.

S motivom „Imat ću bolju plaću“ kao razlog odabira studija potpuno se slaže 16,1% ispitanika, a slaže se i 35,7% ispitanika. Iznalazi se da je navedeni motiv prisutan kod pet od deset muških i kod svake treće ženske ispitanice. S navedenom tvrdnjom uopće se ne slaže ili se ne slaže svaka jedanaesta ispitanica i jedan od ispitanika.

U posljednjoj skupini motiva „Imat ću radno mjesto na kojem će mi trebati sveučilišna diploma“, podjednaka je zastupljenost odgovora *potpuno se slažem*, *slažem se* i *djelomično se slažem* [28,6%; 26,8%; 23,2%]. **Tablica [3]**

Kod ispitanika Akademske generacije studenata Sveučilišnog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2012-2013., iznalazi se da se najviše ispitanika djelomično slaže kako će završetkom studija naći bolji posao [40,4 %]. Za razliku od generacije 2011-2012., u ovoj skupini ispitanika četiri od šest muškaraca ne slažu se s ovom tvrdnjom. Ispitanici se u potpunosti slažu ili se slažu [93,0%] da im je motiv za upis na studij bio dobivanje statusa akademskog obrazovanja. U odnosu na veći osobni dohodak kao motiv za upis studija drukčije je distribuiran nego u ispitanika generacije 2011-2012. Naime, odgovor djelomično se slažem najzastupljeniji je odgovor [43,8%], uz napomenu da tri od šest muških ispitanika odgovor navodi kao vodeći motiv. Iznalazi se da se najveći broj ispitanika djelomično slaže da će imati radno mjesto na kojem će im trebati sveučilišna diploma [42,1 %], što je znatna razlika u odnosu na generaciju 2011-2012. **Tablica [4]**

TABLICA [3] Akademska generacija studenata Sveučilišnog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2011-2012. Odgovori ispitanika u vezi s motivima za upis Sveučilišnog studija sestrinstva

Odgovori	Muškarci [%]	Žene [%]	Ukupno [%]
Naći ću bolji posao			
Potpuno se slažem	2 [20,0]	4 [8,7]	6 [10,7]
Slažem se	4 [40,0]	7 [15,2]	11 [19,6]
Djelomično se slažem	2 [20,0]	24 [52,2]	26 [46,4]
Ne slažem se	1 [10,0]	6 [13,1]	7 [12,5]
Uopće se ne slažem	1 [10,0]	5 [10,1]	6 [10,7]
Status akademskog obrazovanja			
Potpuno se slažem	6 [60,0]	25 [54,3]	31 [55,4]
Slažem se	3 [30,0]	17 [37,0]	20 [35,7]
Djelomično se slažem	1 [10,0]	1 [2,2]	2 [3,6]
Ne slažem se	0 [0]	1 [2,2]	1 [1,8]
Uopće se ne slažem	0 [0]	2 [4,3]	2 [3,6]
Veći osobni dohodak			
Potpuno se slažem	2 [20,0]	7 [15,2]	9 [16,1]
Slažem se	5 [50,0]	15 [32,6]	20 [35,7]
Djelomično se slažem	2 [20,0]	15 [32,6]	17 [30,4]
Ne slažem se	1 [10,0]	4 [8,7]	5 [8,9]
Uopće se ne slažem	0 [0]	5 [10,9]	5 [8,9]
Imat ću radno mjesto za koje je potrebna sveučilišna diploma			
Potpuno se slažem	3 [30,0]	13 [28,3]	16 [28,6]
Slažem se	5 [50,0]	10 [21,7]	15 [26,8]
Djelomično se slažem	2 [20,0]	11 [23,9]	13 [23,2]
Ne slažem se	0 [0]	7 [15,2]	7 [12,5]
Uopće se ne slažem	0 [0]	5 [10,9]	5 [8,9]

TABLICA [4] Akademska generacija studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2012-2013. Odgovori ispitanika u vezi s motivima za upis Sveučilišnog studija sestrinstva.

Odgovori	Muškarci [%]	Žene [%]	Ukupno [%]
Naći ću bolji posao			
Potpuno se slažem	1 [16,7]	3 [5,9]	4 [7,0]
Slažem se	1 [16,7]	10 [19,6]	11 [19,3]
Djelomično se slažem	0 [0]	23 [45,1]	23 [40,4]
Ne slažem se	3 [50,0]	7 [13,7]	10 [17,5]
Uopće se ne slažem	1 [16,7]	8 [15,7]	9 [15,8]
Status akademskog obrazovanja			
Potpuno se slažem	4 [66,7]	27 [52,9]	31 [54,4]
Slažem se	2 [33,3]	20 [39,2]	22 [38,6]
Djelomično se slažem	0 [0]	3 [5,9]	3 [5,3]
Ne slažem se	0 [0]	1 [2,0]	1 [1,8]
Uopće se ne slažem	0 [0]	0 [0]	0 [0]
Veći osobni dohodak			
Potpuno se slažem	1 [16,7]	6 [11,8]	7 [12,3]
Slažem se	2 [33,3]	11 [21,6]	13 [22,8]
Djelomično se slažem	2 [33,3]	23 [45,1]	25 [43,8]
Ne slažem se	1 [16,7]	6 [11,8]	7 [12,3]
Uopće se ne slažem	0 [0]	5 [9,8]	5 [8,8]
Imat ću radno mjesto za koje je potrebna sveučilišna diploma			
Potpuno se slažem	3 [50,0]	11 [21,6]	14 [24,6]
Slažem se	1 [16,7]	12 [23,5]	13 [22,8]
Djelomično se slažem	2 [33,3]	22 [43,1]	24 [42,1]
Ne slažem se	0 [0]	3 [5,9]	3 [5,3]
Uopće se ne slažem	0 [0]	3 [5,9]	3 [5,3]

U odnosu na profesionalno napredovanje nakon završetka studija, kod ispitanika Akademske generacije studenata Sveučilišnog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2011/2012., iznalazi se da kod muških ispitanika prevladava interes za rad u nastavi i znanosti [80 %], a kod ženskih ispitanika interes za rad u nastavi [76,1 %]. Znatno interes iznalazi se i za rad u struci [67,4%]. Iznalazi se da kod muških ispitanika prevladava mišljenje o podjednakim mogućnostima zapošljavanja u nastavi, znanosti i struci [70%; 70%; 60%]. Kod ženskih ispitanika iznalazi se mišljenje o najvećoj mogućnosti zapošljavanja u nastavi [69,6%], zatim u struci [58,7%] te u znanosti [26,1%]. **Tablica [5]**

U odnosu na profesionalno napredovanje nakon završetka studija, kod ispitanika Akademske generacije studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2012-2013., iznalazi se da kod muških ispitanika postoji istovjetan interes za rad u nastavi i u struci [66,6 %], a kod ženskih ispitanika najznačajniji je interes za rad u nastavi [74,5 %], a najmanji za rad u znanosti [52,9%]. Iznalazi se da kod muških ispitanika prevladava mišljenje da postoji najveća mogućnost za nastavak rada u

struci [83,3%], zatim u nastavi [66,6%], tek onda u znanosti. Ženski ispitanici smatraju da najveća mogućnost nastavka rada postoji u nastavi [78,4%], zatim u struci te u znanosti.

Tablica [6]

U ispitanika Akademске generacije studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2011/2012, svi muški ispitanici žele ostati raditi u RH, kao i 84,8 % ženskih ispitanika. Razlozi ostanka u RH kod ženskih i muških ispitanika istovjetni su, ali je u ženskih ispitanika istaknutije domoljublje i imovina, a kod muških ispitanika zadovoljstvo postojećim stanjem. Žen-

ski ispitanici kao najvažnije razloge za odlazak iz RH navode uvjete rada, mogućnost profesionalnog napredovanja te jednostavnije rješavanje financijskih teškoća. Važan je podatak kako 69,6 % ispitanika želi nastaviti obrazovanje na doktorskom studiju [80,0% muškaraca; 67,4% žena].

Tablica [7] U ispitanika Akademске generacije studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2012/2013, važan je podatak kako svi ispitanici ne žele napustiti RH radi zapošljavanja. Važan je podatak da 71,9 % ispitanika želi nastaviti obrazovanje na doktorskom studiju. **Tablica [8]**

TABLICA [5] Akademska generacija studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2011-2012. Odgovori ispitanika u vezi s mogućnošću zaposlenja poslije završetka studija.

Želim raditi	Muškarci			Žene		
	DA	NE	Bez odgovora	DA	NE	Bez odgovora
u nastavi	8 (80,0 %)	0	2 (20,0 %)	35 (76,1%)	3 (6,5%)	8 (17,4%)
u znanosti	8 (80,0%)	0	2 (20,0%)	15 (32,6%)	11 (23,9%)	20 (43,4%)
u struci menadžerski posao	5 (50,0%)	3 (30,0%)	2 (20,0%)	31 (67,4%)	6 (13,0%)	9 (19,6%)

Mogućnost rada	Muškarci			Žene		
	DA	NE	Bez odgovora	DA	NE	Bez odgovora
u nastavi	7 (70,0%)	1 (10 %)	2 (20,0%)	32 (69,6 %)	7 (15,2%)	7 (15,2%)
u znanosti	7 (70,0%)	1 (10,0%)	2 (20,0%)	12 (26,1%)	18 (39,1%)	16 (34,8%)
u struci menadžerski posao	6 (60,0%)	2 (20,0%)	2 (20,0%)	27 (58,7%)	10 (21,7%)	9 (19,6%)

TABLICA [6] Akademska generacija studenata Sveučilišnog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2012-2013. Odgovori ispitanika u vezi s mogućnošću zaposlenja poslije završetka studija.

Želim raditi	Muškarci			Žene		
	DA	NE	Bez odgovora	DA	NE	Bez odgovora
u nastavi	4 (66,6%)	0	2 (33,3%)	38 (74,5%)	3 (5,9%)	10 (19,6%)
u znanosti	1 (16,7%)	1 (16,7%)	4 (66,6%)	27 (52,9%)	8 (15,7%)	16 (31,4%)
u struci menadžerski posao	4 (66,6%)	0	2 (33,3%)	33 (64,7%)	5 (9,8%)	13 (25,5%)

Mogućnost rada	Muškarci			Žene		
	DA	NE	Bez odgovora	DA	NE	Bez odgovora
u nastavi	4 (66,6%)	0	2 (33,3%)	40 (78,4%)	4 (7,8%)	7 (13,7%)
u znanosti	2 (33,3%)	0	4 (66,6%)	23 (45,1%)	15 (29,4%)	13 (25,5%)
u struci menadžerski posao	5 (83,3%)	0	1 (16,7%)	30 (58,8%)	12 (23,%)	9 (17,6%)

TABLICA [7] Akademska generacija studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2011-2012. Odgovori ispitanika u vezi s mogućnošću profesionalnog napredovanja nakon završetka studija.

Mjesto zaposlenja	Muškarci	Žene	Ukupno
Republika Hrvatska	10	39	49
Druge države	0	7	7

Nastavak školovanja na doktorskom studiju			
DA	8	31	39
NE	2	15	17

TABLICA [8] Akademska generacija studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 2012-2013. Odgovori ispitanika u vezi s promjenom mjesta zaposlenja i nastavkom školovanja na doktorskom studiju.

Mjesto zaposlenja	Muškarci	Žene	Ukupno
Republika Hrvatska	6	51	57
Druge države	0	0	0

Nastavak školovanja na doktorskom studiju			
DA	3	38	41
NE	3	13	16

Rasprava / Discussion

Rezultati istraživanja distribucije prema spolu u objema generacijama pokazuju znatno veći broj osoba ženskog spola. Isti se mogu usporediti s istraživanjem provedenim na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu, u veljači 2011. Godine, u kojem su se ispitivali stavovi studenata treće godine studija sestrinstva o sestrinstvu u Hrvatskoj danas. Od ukupno 57 ispitanika, njih 86% bilo je ženskog spola, a samo 8% muškog spola [9]. Među ispitanicima/studentima Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu utvrđena je znatna razlika ispitanika prema starosnoj dobi. U generaciji 2011/2012. starosna dob studenata u rasponu je od 23 do 54 godine, a u generaciji 2012/2013. od 23 do 59 godina. U generaciji 2011/2012. prevladavaju ispitanici starosne dobi do 30 godina [33,9%], dok u generaciji 2012/2013. studenti starosne dobi od 40 do 50 godina. U objema generacijama najmanje je ispitanika u skupini starijih od 50 godina.

Razlike u starosnoj dobi izravno utječu na motive i očekivanja studenata/ispitanika. Oni ispitanici starije životne dobi utječu na proces prihvaćanja novih znanja kod ispitanika mlađe životne dobi te znatno utječu na trajni stručni i znanstveni napredak sestrinstva.

U objema generacijama studenata/ispitanika najviše je onih ispitanika koji su zaposleni u zdravstvu. U generaciji 2011/2012. je 87,5 % ispitanika, a u generaciji 2012/2013. 84,2 % zaposleno je u zdravstvenom sustavu. U generaciji 2011/2012. nezaposleno je 7,1 % ispitanika, a u generaciji 2012/2013. 8,8 % ispitanika. Najviše je ispitanika bilo u grupi s radnim stažem od 20 do 30 godina, i to u objema generacijama [32,1% generacija 2011/2012.; 38,6% generacija 2012/2013.].

U prvoj skupini motiva za upis na diplomski studij „Naći ću bolji posao“ ispitanici obje generacije najviše se djelomično slažu kako će po završetku studija pronaći bolji posao.

91,1% ispitanika generacije 2011/12. u potpunosti se slaže ili se slaže da će nakon završetka studija imati akademsko obrazovanje, dok kod ispitanika generacije 2012/13. postotak iznosi i 93,0.

Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da se povećanjem osobnog dohotka kao razlogom izbora studija u generaciji 2011/12. potpuno slaže 16,1% svih ispitanika, a slaže se 35,7% ispitanika. *Djelomično se slažem* najzastupljeniji je odgovor u generaciji 2012/13., 43,8%.

Prema istraživanju sustava moralnih vrijednosti u sestrijskoj praksi u RH, provedenog na 300 studenata redovitog studija sestrinstva prve, druge i treće godine na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu i 300 medicinskih sestara koje imaju više od pet godina radnog iskustva, na pitanje „Što vas je potaknulo da odaberete sestrinstvo kao svoju buduću profesiju?“, 18% studenata i 13% medicinskih sestara navelo je dobar osobni dohodak.

Prema do danas objavljenim rezultatima istraživanja, čimbenici koji znatno utječu na stupanj zadovoljstva medicinskih sestara pri obavljanju svakodnevnih radnih zadataka jesu adekvatan status u društvu, priznavanje postignuća u radu, radno okruženje te, najmanje važna, visina osobnog dohotka [11, 12, 13].

U posljednjoj skupini motiva „Imat ću radno mjesto na kojem će mi trebati sveučilišna diploma“, u generaciji 2011/12. podjednako su zastupljeni stavovi *potpuno se slažem*, *slažem se* i *djelomično se slažem* s 28,6 %, 26,8 % i 23,2 %. Iznalazi se znatna razlika prve u odnosu na drugu generaciju, gdje je najzastupljeniji odgovor *djelomično se slažem* 42,1%.

Poslije završetka Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva u ispitivanim generacijama studenata prevladavaju različiti interesi za rad u nastavi, znanosti i struci. U generaciji 2011/2012. od deset muških ispitanika njih osam željelo bi raditi u nastavi i/ili u znanosti, a pet u struci. Od 46 ženskih ispitanika njih 35 [76,1%] željelo bi raditi u nastavi, 31 [67,4%] u struci, a 15 [32,6%] u znanosti. U generaciji 2012/2013. od šest muških ispitanika dva do četiri nisu se izjasnila ni za jedan od ponuđenih odgovora.

U odnosu na stupanj zainteresiranosti za obavljanje radnih zadataka u nastavi, struci i znanosti, istovjetan je postotak kod ženskih ispitanika u obje generacije. Od 51 studentice generacije 2012/2013., njih 38 [74,5%] željelo bi raditi u nastavi, 33 [64,7%] u struci, i 27 [52,9%] u znanosti. Muški ispitanici u objema generacijama željeli bi podjednako raditi u nastavi i u struci [nastava - 4; znanost - 1]. Znatna je obim ispitanika koji nisu odgovorili na zadano pitanje [generacija 2011/2012. od 19,6% do 43,4%; generacija 2012/2013. od 19,6% do 66,6%]. Od deset muškaraca generacije 2011/2012. sedam ispitanika iskazuje želju za djelovanjem u nastavi i znanosti, a šest u struci. U generaciji 2012/2013. šest ispitanika ima očekivanja vezana uz nastavak rada u struci, četiri u nastavi i dva u znanosti. Studentice generacije 2011/2012. iznalaze najveću mogućnost rada u nastavi [69,6%], zatim u struci [58,7%] te u znanosti [26,1%]. U odnosu na očekivanja poslije završetka studija generaciji 2012/2013. kod ispitanika najčešće je očekivanje rada u nastavi [78,4%], zatim u struci [58,8%] te u znanosti [45,1%]. Ispitanici iz generacije 2011/2012. [20% muškaraca; 15,2% - 34,8% žena] i generacije 2012/2013. [16,7% - 66,6% muškaraca i 13,7% - 25,5% žena] nije se izjasnilo o osobnim očekivanjima poslije završetka studija.

U Hrvatskoj bi voljelo ostati raditi 87,5% ispitanika iz prve generacije, a 12,5% voljelo bi raditi u inozemstvu. U drugoj generaciji svi ispitanici voljeli bi ostati raditi u Hrvatskoj.

Razlozi ostanka u domovini, prema učestalosti, za muške ispitanike prve generacije jesu zadovoljstvo postojećim, mogućnost unapređenja profesije, obitelj, dobno ograničenje i mogućnost unapređenja obrazovanja, a za žene napredovanje u struci, zadovoljstvo postojećim, mogućnost unapređenja profesije, obitelj i prijatelji, domoljublje, imovina, a na posljednjem mjestu dobno ograničenje. Glavni razlozi odlaska u inozemstvo ženskog dijela ispitanika iz prve generacije jesu uvjeti rada, mogućnost napredovanja, egzistencijalni problemi i financije. U drugoj generaciji razlozi su ostanak podjednaki su za žene i muškarce. Na prva dva mjesta jesu domoljublje i obitelj (i prijatelji - za žene). Žene iz druge generacije slijede zadovoljstvo postojećim, mogućnost unapređenja profesije te dobno ograničenje. Za muškarce su drugi razlozi ostanak imovina i zadovoljstvo postojećim.

Prema smjernicama Međunarodnog vijeća medicinskih sestara [engl. International Council of Nurses], kao i prema

objavljenim rezultatima recentnih studija, iznalazi se da je stupanj zadovoljstva medicinskih sestara znatno povezan s ekonomskim, socijalnim i uvjetima na radnom mjestu [14, 15]. Nizak stupanj zadovoljstva na radnome mjestu važan je čimbenik u zemljama niskog ekonomskog statusa [16].

Rezultati provedene studije pokazuju da iz generacije 2011/12., 69,6%, te iz generacije 2012/13., 71,9% ispitanika želi nastaviti obrazovanje na doktorskom studiju. Znatna zainteresiranost ispitanika za nastavak obrazovanja na doktorskom studiju predstavlja pozitivan čimbenik za poboljšanje stupnja kvalitete sestrištva u RH.

Čak 98,2% ispitanika generacije 2011/12. i 96,5% ispitanika generacije 2012/13.

smatra da Sveučilišni studij sestrištva doprinosi stručnom i znanstvenom napretku sestrištva u RH.

Rezultati provedene studije iznalaze da se sveučilišni programi studija sestrištva moraju usredotočiti na programe koji će omogućavati budućim generacijama medicinskih sestara jednostavniju prilagodbu na promjene koje se neizbježno i dinamično događaju u sestrištvu.

Literatura / References

- [1] Pellico HL, Terrill E, White P, Rico J. Integrative Review of Graduate Entry Programs in Nursing, *Journal of Nursing Education* 2012;51(1):29-37.
- [2] American Association of Colleges of Nursing. White paper: Faculty shortages in baccalaureate and graduate nursing programs: Scope of the problem and strategies for expanding the supply. Author; Washington, DC: 2005.
- [3] Bednarz H, Schim S, Doorenbos A. Cultural Diversity in Nursing Education: Perils, Pitfalls, and Pearls, *J Nurs Educ* 2010;49(5):253-260
- [4] Jeffreys, MR. *Nursing student retention: Understanding the process and making a difference*. Springer; New York, NY: 2004.
- [5] Ragia A. *Nursing: Science, Art and Value Orientation*. *Nosileftiki* 2011; 50(2): 121-122.
- [6] Dal U, Arifoğlu B, Razi G. What factors influence students in their choice of nursing in North Cyprus? *Journal of Nursing Education* 2009; 1(1):1924-30.
- [7] Grossman D, Northrop C. What High School Students Think of Nursing Career: A survey of Dade County Senior High Schools. *Journal of Nursing Education* 1993;32(4):157-162.
- [8] McMillan ED, Bell S, Benson EE, Mandzul LL, Matias DM, McIvor MJ, Robertson JE, Wilkins KL. From Anxiety to Enthusiasm: Facilitating Graduate Nursing Students' Knowledge Development in Science and Theory. *Journal of Nursing Education* 2007;46(2):88-91.
- [9] Čukljek S, Karačić J, Ilić B. (2011.) Stavovi studenata 3. godine studija sestrištva o sestrištvu u Hrvatskoj danas. *Opatija: Hrvatsko sestrištvo ususret Europskoj uniji*; str. 169-176.
- [10] Kalauz S. (2011.) *Sestriška profesija u svjetlu bioetičkog pluriperspektivizma*. Zagreb, Pergamena.
- [11] Weisman, C. and C. Nathanson (1985) 'Professional Satisfaction and Client Outcomes' *Medical Care* 23, 1179-92.
- [12] Ostroff, C. (1992) 'The Relationship Between Satisfaction, Attitudes and Performance: An Organizational Level Analysis' *Journal of Applied Psychology*, 77, 963-74.
- [13] Boyne, G.A. (2003a) 'Sources of Public Service Improvement: A Critical Review and Research Agenda' *Journal of Public Administration Research and Theory* 13, 767-94.
- [14] Spratley E, Johnson A, Sochalski J, Fritz M and Spencer W (2001). The registered nurse population, March 2000: Findings from the National Sample Survey of Registered Nurses. U.S. Department of Health and Human Services, Health Resources and Services Administration, Bureau of Health Professions, Division of Nursing, Washington, DC, USA.
- [15] Zurn P, Dal Poz M, Stilwell B and Adams O (2004). Imbalance in the health workforce. *health human resources*, 2, 13, WHO, Geneva, Switzerland. Available at: <http://www.human-resources-health.com/content/pdf/1478-4491-2-13.pdf>. retrieved at 30th April 2014.
- [16] Antonazzo E, Scott A, Skatun D and Elliot R (2003). The Labour Market for Nursing: A Review of the Labour Supply Literature. *Health Economics*, 2003; 12 (6);465-478.